

‘De Wet BIBOB is

Ex-Wallenmanager Freek Salm kent de wet Bibob als geen ander. De wet kwam recent onder vuur te liggen nadat de gemeente Alkmaar door de rechter was teruggefloten. Het besluit om de exploitatievergunning voor prostitutiepanden op basis van een advies van het Landelijk Bureau Bibob niet te verlenen, werd afgewezen.

‘**D**e rechter had zijn oordeel over de zaak in Alkmaar¹ nauwelijks geveld, of de eerste juridische experts verklaarden de wet al dood. Zij stuurden direct aan op een wijziging van de Wet Bibob’. Doordat ook burgemeesters in de openbaarheid kritiek geven op Bibob, merk je bovendien dat andere burgemeesters die nog twijfelen kopschuw worden’, stelt Salm vast. ‘Terwijl de huidige wet

‘De gemeente hoeft het niet te bewijzen, het enkele vermoeden is doorslaggevend.’

springlevend is. In het hele land worden maandelijks honderden vergunningen op Bibob-gronden geweigerd. Het lijkt erop dat de rechter vooral met een strafrechtbril naar de bewijzen of vermoedens in Alkmaar heeft gekeken. Terwijl het enkele vermoeden dat de vergunning mogelijk misbruikt zal worden voor criminele activiteiten of het witwassen van geld voldoende is om een vergunning te weigeren of in te trekken. De gemeente hoeft het niet te bewijzen; het enkele vermoeden is doorslaggevend. In dat opzicht denk ik dat de gemeente Alkmaar goede kans maakt wanneer zij in beroep gaat bij de Raad van State. Daar zitten oud-bestuurders die vooral met een bestuursrechtelijke bril op naar de materie kijken.’

Gezond wantrouwen

Als warm pleitbezorger zou Salm graag zien dat meer gemeenten het Bibob-instrument inzetten. ‘Nu wordt het slechts door eenderde van de gemeenten met regelmaat gebruikt. Daar is een aantal redenen voor. Soms is er een gebrek aan inhoudelijke deskundigheid. Soms zijn gemeenten bang om als verlengstuk van de opsporing te worden gezien. Tot slot is er de categorie die blijft volhouden dat criminaliteit bij hen niet voorkomt.’ Het is met name deze laatste categorie waar Salm de meeste argwaan tegen heeft. ‘Wanneer

je met gezond verstand naar de wereld om je heen kijkt, zie je op tal van plekken dingen die vragen oproepen. Ik voed ambtenaren op om vanuit die gedachte de burger tegemoet te treden. Wees als ambtenaar of burgemeester op je *qui vive*. Als een ondernemer een aanvraag doet om in Friesland een café te beginnen, dan levert een korte zoektocht op internet vaak al een schat aan informatie op. Als je leest dat het bij diezelfde ondernemer in Zeeland voortdurend hommelles was, dan is dat iets om op door te vragen bij de vergunningaanvraag. Het is niet gezegd dat hij crimineel is, maar wees alert en laat je niet afschepen met het eerste het beste antwoord.’

Veel van de informatiebronnen die Salm aanhaalt, zijn openbaar. ‘Via eigen ambtenaren kun je vervolgens aanvullende informatie vergaren. In het land zijn bijvoorbeeld goede ervaringen opgedaan met de preventisten van de brandweer. Die komen met regelmaat bij de horeca langs en zien daarbij meer dan de gemiddelde wijkagent.’ Wat niet betekent dat Bibob uitsluitend een instrument voor de horeca is. ‘In principe is alles

‘Wees alert en laat je niet afschepen met het eerste het beste antwoord.’

waar handel wordt gedreven vatbaar voor crimineel geld. Strandtenten, bordelen, kantoorpanden, restaurants. Of campings, waar je tal van mogelijkheden hebt om de omzet op te poetsen. Denk aan de caravans, bungalows, groenvoorziening, poffertjeskraam, wasse-rette, bingo, patatkraam en de kantine. Dat zijn bij elkaar acht posten die zich gemakkelijk lenen om geld wit te wassen. Dat kan in het hele land gebeuren.’

springlevend'

Integriteit

Volgens Salm hebben burgemeesters een bijzondere verantwoordelijkheid om de organisatie scherp te houden op het dossier van Bibob en integriteit. 'Het gaat om het uitdragen van het beleid. Ik ontmoet burge-

'Ik ontmoet burgemeesters die louche ondernemers de ruimte geven om een nieuwe discotheek te bouwen.'

meesters die louche ondernemers de ruimte geven om een nieuwe discotheek of grand café te bouwen. Zodra de bouw is afgerond, proberen zij de ondernemers eruit te zetten door de horecaverunning op grond van Bibob te weigeren. Dat is naar mijn idee de omgekeerde weg. Burgemeesters moeten hun ambt onder alle omstandigheden vakbekwaam en integer uitoefenen. In mijn ogen betekent het dat je ingrijpt zodra een situatie zich aandient.' Salm vindt dat ook intern een taak voor de burgemeester is weggelegd. 'Ambtenaren zijn altijd bijzonder loyaal aan burgemeesters, meer dan zij zichzelf soms realiseren. Als ambtenaren weten dat de aanvrager goede contacten met de burgemeester heeft, zullen zij eerder geneigd zijn de grenzen van het betamelijke op te zoeken. Daar moet een burgemeester alert op zijn. Tegelijkertijd moet de burgemeester er met de gemeentesecretaris ook voor waken dat de ambtenaren in de organisatie geen onnodige risico's lopen. Het begint al bij de afwijzing van een vergunning. Noem geen naam van de behandelend ambtenaar, geef geen doorkiesnummers en onderteken de afwijzing samen met de gemeentesecretaris.'

RIEC

Afrondend komt Salm op de Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC), waarin gemeenten, Justitie, politie, belastingdienst, FIOD en andere opsporingsdiensten samenwerken om ernstige vormen van criminaliteit tegen te gaan. 'In het RIEC worden de dossiers op het gebied van vastgoed, vrouwenhandel, horeca en

Freek Salm, voormalig Wallenmanager van de gemeente Amsterdam.

hennep doorgelicht. Het biedt mogelijkheden maar vereist tegelijkertijd een alerte houding vanuit de gemeenten. Want het RIEC draagt ook een groot risico met zich mee. De aanvrager is namelijk verplicht om de Bibob-vragenlijst in te vullen, als hij in aanmerking wil komen voor een vergunning. Daarin kunnen tal van zaken aan de orde komen, zoals de rol van de Cypriotische Limited of de geldstromen tussen de aanvrager en zijn zakenpartners. Als de gemeente de ingevulde vragenlijst vervolgens via het RIEC met de officier van justitie deelt, zou bij hem een vermoeden van een strafbaar feit kunnen ontstaan. Dat is voor de officier van justitie dan voldoende reden om een onderzoek te starten. Het zou impliciet betekenen dat de verdachte aan zijn eigen vervolging meewerkt. Als dat in de toekomst ooit gebeurt, is de Wet Bibob alsnog ten dode opgeschreven.' <

Wouter Jong/NGB

1 www.rechtspraak.nl; LJN: BK2970, Rechtbank Alkmaar.